

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákár L. könyv- és papírkereskedése Csikszereda, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.
— Telefon hívószám 20. —

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. ÉLTHES GYULA

Megjelenik minden szerdán.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor. (Külföldre 16 K.)
Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számíttatnak
Kéziratok nem adóznak vissza.

Királylátogatás Csikszeredán.

A világ egyik legnagyobb csodája, a soha nem nyugvó, örökké fejlődő emberi elme egyik legnagyobb találmánya, a drótnélküli táviró útján, a világegyetem kezdetnélküli s végtelen üren keresztül érkezett hozzánk folyó hó 15-én delelőtt az örvendetes hír, hogy Ő felsége, a magyarok ifju királya átutaztatában városunkban utját meg fogja szakítani, Ő felsége a németek lángeszű császárszárnyának egyik legkiválóbb katonáját, Litzmann gyalogsági tábornokot meg fogja látogatni, de a katonai fogadtatáson kívül a vármegye és város vezetőségét is fogadni hajlandó.

Futótüzként terjedt a boldogító hír s az alig néhány óra múlva meginduló sürgés, forgás, az egymással találkozó emberek örömteljes arckifejezése, a virágokkal, galyakkal, tovasietők sokasága tanubizonyosságai lehettek az ifju s eddigi működésével, magatartásával magyar nemzeti szempontból a legmagasabb reményekre jogosító bölcs uralkodó iránti szeretetünk, alattvalói hűségünk s ragaszkodásunk sugalta indulatunknak.

Az itt állomásozó osztrák, magyar és szövetséges német katonai parancsnokságok a város közönségével vállvetve igyekeztek a rendelkezésre álló, alig 24 óra rövid idő alatt annyit díszíteni és szépíteni, amennyit az ellenséges dúlás és fosztogatás miatt megfoghatott anyagi eszközök hiányossága mellett alig lehetett volna remélni.

A vármegye udvarának északi be- s déli kijáratánál emelkedő izléses díszkapuk, a zöld galyakkal és virágokkal borított oszlopok, az Apaffi és Mikó-utcákon végig vonuló mintegy a földből kinőtt fenyőfa sorok, az utban fekvő nyilvános épületek s magánházak virág- és lombfüzérei, a mindenfelé lobogó fekete-fehérpíros, fekete-sárga s piros-fehér-zöld zászlódisz bizonyosságai lehettek annak, hogy a béke idejében is minket engesztelhetetlenül gyűlölt, e gyűlölete által botorul elvakított s alattomos megtámadtatásunkra ösztöklélt, de már eddig is méltón lakolt ádáz ellenségünk virágainkat eltörthette, fáinkat ledönthette, zászlóinkat eltéphette s a sárba taposhatta, de mégsem foszthatott meg attól, hogy amikor szívünk királyunkért dobban, amikor iránta érzett szeretetünk keblünket csordultig tölti, annak megmaradt szerény eszközeinkkel külsőleg szerény mértékben, de annál nagyobb bensőséggel kifejezést ne adhassunk.

S ez alkalommal nem lehet említetlenül hagyni a parancsnokoló szövetséges tábornok azon tapintatos eljárását, hogy több magyar nemzeti lobogó kitűzetésével adózott állami önállóságunknak, sőt egyes hatósági testületeket, amelyek diszlobogóikat az oláh dúlás folytán elvesztették, magyar lobogókat bocsátott rendelkezésre.

Szombaton, folyó hó 16-án délután fél 4 órára sorokba voltak állítva mindazon német, osztrák és magyar hősök, a kik a díszszázadot alkották s abban a szerencsében részesülhettek, hogy Ő felsége által megszólíttassanak.

Az arcvonal előtt láthattuk a jellegzetesen Bismarck arcú hadseregcsoport parancsnokot, Litzmann gyalogsági tábornokot, kíséretében a feltűnően jószágos s mégis határozott, katonás és fajmagyar jellegű Csanády Frigyes hadtestparancsnokunkat, a Lehel vezér alkotású Ballassa vezérkari ezredes hatalmas alakját, a mindnyájunk osztatlan rokonszenvét megnyert, azt örökké bíró Hausmaninger alezredesünket, mint az osztrák-magyar hadtáplálomás parancsnokát s körülöttük az itteni és szomszédos helyőrségek magasabb rangú német, osztrák és magyar tisztjeit.

A vármegye alispánja és a város polgármestere, az állami, megyei és városi hivatalok főnökeivel, a katonai arcvonal balszárnyán foglalta el a rendezőség által kijelölt helyét.

Sajnos, hogy az időközönként megeredő rövidebb, hosszabb ideig zuhogó eső, ha nem is volt alkalmas a kép szépségét megrontani, mégis zavarólag hatott az ünnepi hangulatra s főként zavarhatta a mozis és rendes fényképező gépekkel ide-oda mozgó s gépeiket buzgón pecegtető műkedvelőket.

Közel négy óra lehetett már, amidőn az arcvonal legszélső jobb szárnyán elhelyezett cseh katonabanda razendített a „Gotterhalte“-ra s alig néhány perc múlva a távolból eleinte csak zugásként hallható, majd égnek törő éljenzés, Hurráh meg Hochozás jelezte a király érkezését.

Pontban 4 órakor Ő felsége valóban fiatalos és nemcsak közmondásos rugalmassággal lepott ki az északi díszkapu alá begördült autójából s mosolyogva, láthatólag kellemesen érintve a lelkes fogadtatás által, emelgette kezét sapkájához s ezzel, valamint sűrű fejbőlgatásokkal viszonzta a vármegyeháza ablakaiban, erkélyein, s a kordonon kívül szorongó sokaság s ezek között a vármegyébe és székhelyére eddig visszatért hölgykoszorúknak lelkes éljenzését, tapsait, virágait s a tömeglelkedésnek kitörő jelenségeit.

Kiséretében láthattuk elsősorban a nemzet osztatlan szeretetében mondhatni kizárólag miénknek, a magyarokénak vallott József kir. hercegünket legifjabb hadnagy fiával, Arz vezérkari főnököt, Rohr lovassági tábornok hadseregpáncsnokot és hadseregünk számos magasrangú tisztét.

Ő felsége a fogadására odasietett Litzmann tábornokot hosszabb beszélgetéssel tüntette ki s páratlan tapintatára, a magyar népe iránti szeretetére vall, a midőn német nyelvű beszélgetése közben, mintegy belső sugallatból, egyszerű magyar nyelven a következőket szavaként intézi a tábornokhoz: „Halicm, hogy Excellenciád magyarul tanul“. „Igenis Felség“ válaszóla a megszólított. „Felséged vitéz magyar katonáival magyarul szoktam érintkezni“, „Rendkívül örvendek“ jegyezte meg erre Ő felsége, mire a kíséretében levő József kir. herceg is melegen s hosszasan szorított kezet a nagynevű tábornokkal.

De ime emelkedik a karmester bunkós botja, a csehek a megkezdett ütem végén elhallgatnak, a király felett 25—50 méter magasságban körkörösén repkedő gépmadarak kattogása megszűnik s Ő felsége megkezdí szemléjét a vármegye házával párhuzamosan felállított díszszázad felett.

Gyönyörűség nézni őket, a harcok viharában edzett hősöket, németeket, osztrákokat, magyarokat, a mint szilárd katonai tartással állanak, amint bizalomteljes szeretettel Ő felsége szemébe tekintenek, mindannyian 2—3 érdemrenddel díszítve, a legtöbbször vaskezes fekete-fehér szalagja kandikál ki a zubbonyzárnyak érintkezési vonalából.

Ott áll két sor katoná — majdnem mindegyike középtermű vagy még annál is kisebb, de széles váll, kemény izmos nyak, széles állkapocs, kissé kiálló két arccsont, aránylag alacsony homlok, rövid kerek fej, erős, felfélt ajkak, kissé hasított szemzés s hetyke bajusz jellegzi őket s már messziről tudjuk, hogy a mint e sorok egyes tagjai beszélni kezdenek, édes magyar nyelvünk zengzetes szóttagjai hagyják el ajkalkat.

Azután jön egy más csoport. Előbbinél átlag legalább fél fejjel magasabb katonákból áll. Hatalmas felső test, széles, de a nagy test-

magasság miatt nem olyannyira szembeszökően széles vállak, az előbbi csoport félbarna átlagos színével szemben átlag jóval szőkebb színű szőrzet, több szakáll, magasabb homlok, de keskenyebb állkapocs s kevésbé tömört nyak s hosszabb végtagok jellegzik a szövetséges Németország vitéz fiait.

Legvégén talán 20 német katoná áll s bár nagyjában a többi honfitársaiktól kinézésre nézve nem különböznek, a fejüket teljesen borító s karimájukkal felváll szélességig érő több kilogramm nehézségű csukaszürke színű acélsisakjuk miatt mintegy megnyomottknak látszanak s úgy néznek ki, mint a régi uri kastélyok óriási nehéz fedelekkel, de a mellett a célszerűség, a biztonság megnyugtató érzését keltik a szemlélőben.

Ő felsége sorra ment egyik katonától a másikig, nem hagyott ki senkit, lett légyen az német, osztrák vagy magyar, közlegény, altiszt vagy tiszt.

Mindenkihez volt egy szívélyes, barátságos szava, egy-egy kérdése s bámulatos volt hallani, hogy mennyire tájékozott az immár 3 éves háboru egyes eseményei felől, mennyire ismeri azokat ugy föld- mint helyrajzi szempontból s mennyire emlékszik vissza azon csapattestekre, amelyek magukat különösen ki-tüntetették.

Természetes, hogy Ő felsége kérdései leginkább arra irányultak, hogy a kérdezett hol szerezte érdemrendeit, mily alkalmából jutott hozzájuk, hány éves, mióta van hadban, van-e családjá, meg van-e elégedve stb.

A katonát vállra tett kezével, a tisztet kézsorítással tüntette ki s a legfelsőbb hadur elismerő szavai méltó jutalmát képezhették a vitézek legvitézebbjeinek is.

Szívünk diadalmasan dobbant fel s a szebb és jobb jövő záloga gyanánt csengett fülünkbe a király ajkairól édes anyanyelvünk, egységes nemzeti mivoltunk örök eszköze és tanubizony-sága.

Nem hivatalosan előirt mondatokban beszélt Ő felsége, hanem ugy a hogyan a legelső magyar ember magyar fiaival: szívből jövőleg az adott helyzetnek és alkalomnak, a feltett kérdésnek és kapott válasznak megfelelőleg s olyan tisztán, magyaros hangléjtés és hangsúlylyal, hogy így csak az beszélhet, a ki tud magyarul s a ki a felől, a mit mond, magyarul gondolkozik is.

A polgári küldöttségtől körül-belül 60—65 lépésnyire kezdődött Ő felsége körútja s saját és szövetséges vitéz katonái iránti mély érdeklődéséről tesz tanuságot, hogy ezen rövid távolság megtételére közel 3/4 órát szánt és fordított. Legvégén, miután Ő felsége a díszszemléjét befejezte s a hadseregcsoport parancsnoka tisztikarát bemutatatta, került a sor a polgári küldöttség fogadására.

Jól tudjuk, hogy ennek így kellett történnie, mert Ő felsége ezen útja különlegesen katonai jelleggel bírt s csak hálás szívvel fogadhatjuk Ő felsége elhatározását, hogy nagymérvű katonai elfoglaltsága dacára polgári alattvalóit is személyes megszólításával megörvendeztetni kegyeskedett s bizonyosak vagyunk benne, hogy a béke áldásos idejének bekövetkeztével Ő felségét atyai szíve vissza fogja hozni a székelyek földjére, a midőn személyesen fog meggyőződést szerezni, hogy királyi szava nyomán miképpen ujult fel a székelyek ósmagyar nemzetsége s a midőn alkalmunk lesz hódolatunkat, hálátelt érzelmeinket, hódolat-teljes szeretetünket a mostaninál nagyobb mérvben nem érezni, mert az lehetetlenség, hanem külsőleg is nyilvánítani.

A mint Ő felsége a küldöttség felé fordult, vármegyénk érdemes alispánja a tőle megszokott közvetlenséggel előadott rövid, velős, de tartalmánál fogva minden hosszú és cifra mondatoknál többet jelentő beszéddel üdvözölte az alábbi módon:

Felséges Urunk!

Mint a vármegye alispánja, nemes székely vármegyénk közönsége nevében üdvözlöm felségedet.

A Hargita hegylánc által koszoruzott s a legalattomosabb és legrutabb ellenséget látott e vármegye, most másodízben részről felséged látogatásának ritka és értékes szerencséjében.

Megjelenése sebeinket gyógyítja, aggályainkat eloszlatja és tetterőnket fokozza.

Az öröklött alattvalói és királyhűségünk soha meg nem változó zálogát adjuk azon kijelentésünkben, hogy életünk és vérünk ifju, jóságos és tetterős uralkodónké, akit a jóságos Bg magyar hazánk boldogítására és többi népei jólétére sokáig teljes megelégedésben éltesen és tartson meg.

Percekig tartó viharos éljenzés követte az alispán szavait, amelynek csillapultával Ő felsége kegyeskedett először az alispánhoz, majd a mellette álló polgármesterhez, főjegyzőhöz, pénzügyigazgatóhoz s legvégül a városnak köztisztelőben álló plebánosához intézni ne hány szót.

Visszaemlékezett arra, hogy az alispánnal már első látogatása alkalmával találkozott, megkérdezte tőle, hogy az oláh dulás hatása látszik-e még a vármegye belső berendezésén s örömeinek adott kifejezést a midőn hallotta, hogy a pusztítás nyomai kezdenek immár tűnedezni.

A főjegyzőtől és polgármestertől megkérdezte, hogy hány év óta vannak szolgálatban, előbbinél tudakozódott a vármegye nagysága, lakosainak száma felől s mindkettővel szemben érdeklődött az iránt, hogy a lakosságnak mekkora része térhetett eddig vissza a menekülésből.

Hir szerint a polgármester a város képviselőtestülete által megbízott volt, hogy Ő felségének egy hódoló s egyben a város újraépítését királyi szavával elrendelni kéri feliratot nyújtson át, azonban az, a látogatásnak szigoruan katonai jellege miatt s mert ilyenmü iratok csakis a kabinetiroda vagy a kormány előleges hozzájárulása s a programmba való felvétel mellett nyújthatók át, nem volt kivihető.

Az előbbiekhöz körül-belül hasonló kérdéseket intézett Ő felsége német neve dacára is fajmagyaros külsejével és megjelenésével feltűnő pénzügyigazgatónkhoz.

Szekeres plebános előtt kifejezést adott a székely nép iránt érzett szeretetének s nagyrabecsülésének felemlítvén azt is, hogy innen származik a vitéz 82-ik gyalogezred. A plebános azon válaszára, hogy a 82-ökön kívül innen egészítettnek ki a 24-esek is, Ő felsége édes mosolyával azonnal azzal szolt közbe, hogy „a 24-es honvédek“, a mivel rendkívül éles emlékező tehetségének adta tanujelét.

Szivet-lelket elragadó volt az a közvetlenség, a mellyel Ő felsége mindent megértett s mindenre azonnal reagált. Jóságos mosolyával s fejbólintásokkal köszönte meg az alispán beszéde közben a hűségnek és ragaszkodásnak szavait s az öröm kifejezése vonult át üde arcán mindannyiszor, a hányszor a trón és hazánk iránti odaadásunkról volt szó, minden éljenzésre, minden olyan jelenségre, amely neki szolt — bárhonnan jött legyen is az — azonnal a hang felé fordulva vidám fejbólintással felelt s így viszonzotta a neki szant üdvözlöt. Nyilvánvalóan látható volt arckifejezésén az öröm, a megelégedés, az élet szépségeinek elismerése, a jövőbe vetett hit s a népei szeretetének és hűségének tudatából fakadó bizodalom.

Nem hagyhatjuk szó nélkül azt a kedves jelenetet sem, amidőn Ő felsége Litzmann tábornokkal beszélgetett s ez a melléje osztott magyar segédtisztjére mutatva, megjegyezte, hogy „Felség, ez az én magyar tanítóm“, a király vidáman megelégedésének adott kifejezést a tapasztaltak felett s oda fordulva a segédtiszthez mintegy elismerésképpen jegyezte meg, hogy: „Oexcellenciája már kitűnően beszél magyarul“.

Délután 5 óra volt, a midőn a „Gottterhalte“nek újból felzendülő hangjai mellett Ő felsége autójába szállt s fényes kíséretével az időközben kisütött nap fényözönétől körül világítva, tovább utazott délfelé, itthagyván közöttünk személyiségének elragadó, szivet-lelket elbűvölő varázsát s azon megnyugtató érzést, hogy ilyen uralkodó alatt Csikszereda és a sckat szenvedett s majdnem mindenét feláldozott székelység nem csak volt, hanem lesz is.

V. S. dr.

— **Az új kormány tagjai.** A koalíciós kormány a következőképpen alakult meg: Elnök: gróf Esterházy Móric, belügy: Ugron Gábor, kereskedelem: gróf Serényi Béla, közoktatásügy: gróf Apponyi Albert, igazságügy: dr. Vázsonyi Vilmos, pénzügy: Grätz Gusztáv, földmivelésügy: Mezőssy Béla, honvédelem: Szurmay Sándor, személy körüli: gróf Batthyányi Tivadar, horvát: gróf Zichy Aladár. Belügyi államtitkár Palugyay Móric, miniszterelnökségi államtitkár Pallavicini György őrgóf, igazságügyi államtitkár Grecksák Károly lett. Hir szerint Bottlik István földmivelésügyi, Szmeocsányi György honvédelmi, Windischgraetz Lajos herceg felség személye körüli, Tóth János vallás- és közoktatásügyi államtitkárok lesznek. Az Esterházy-kormány csütörtökön délután 3 órakor mutatkozik be az országgyűlésnek. Ez alkalommal két törvényjavaslatot szándékozik előterjeszteni. Nevezetesen az indemnitást és az ujonnan szervezendő miniszteriumokról szóló törvényjavaslatot. Az indemnitásba már befoglalni kívánja az új miniszteriumok költségvetését is, továbbá a tisztviselők fizetésjavítását. Az új miniszterek hivatalukat már elfoglalták. A miniszterelnök a választójogra és a kiegyezésre vonatkozó programját a csütörtöki országgyűlésen fogja ismertetni.

— **A főispánok távozása.** A Tisza kormány lemondása után az összes főispánok is lemondottak állásukról. Értesülésünk szerint az új kormány csaknem az összes főispáni állásokra a koalizált pártok embereit nevezi ki. Allítólag az Apponyi-párt 20, a Károlyi-párt 16, a néppárt 8 főispáni állást kér parthivei részére. Ma még nem lehet tudni, milyen lesz az osztzkodás. A felmentett kormány főispánjainak lemondó okmányai már Ugron Gábor belügyminiszter előtt vannak. A felmentések és az új kinevezések tíz napon belül megtörténnek.

— **Litzmann tábornok Csikszereda város diszpolgára.** Csikszereda város képviselőtestülete, Ujfalusi Jenő dr. polgármester elnöklétével, ma délután megtartott közgyűlésében Litzmann Károly gyalogsági tábornokot, a cserfalommal ékesített „Pour le merite“ legmagasabb rendjel tulajdonosát és a határainkat védő német hadcsoport vitéz parancsnokát, egyhangulag Csikszereda város diszpolgárává választotta. A közgyűlésen Gyalóky Sándor főispán és Fejér Sándor alispán méltatták a kiváló hadvezérnek Csikvármegye történelmében szerzett elévülhetetlen érdemeit, azt a közbecsülést és szeretetet, mellyel a székelység a győzelmes, babérral koszoruzott hadvezért osztatlanul körülövezi. Nemcsak a nagynevű tábornokot, hanem magunkat

tiszteljük meg, mondotta többek között Gyalóky főispán, ha őt városunk diszpolgárává egyhangu lelkesedéssel választjuk meg. A népes közgyűlés kitörő lelkesedéssel és éljenzéssel fogadta el az indítványt és nyomban elhatározta, hogy a diszpolgári oklevelet legközelebb ünnepélyesen küldöttségileg fogja átadni a város legelső diszpolgárának. A küldöttséget dr. Ujfalusi Jenő polgármester vezeti és tagjaiul megválasztattak Gyalóky Sándor főispán, Fejér Sándor alispán és Orbán János gyógyszerész, képviselőtestületi tagok.

— **Gyalóky Sándor főispán lemondása.** Gyalóky Sándor főispán a megváltozott politikai viszonyok folytán állását, éppen úgy, mint az ország többi főispánjai, a király rendelkezésére bocsájtotta. Ugyanakkor az ügyek további vitelével megbízott. A fővárosi sajtó egyrésze a csiki főispánsággal kapcsolatban hirt adott arról, hogy az új főispán személye és kinevezése érdekében Csikvármegyéből a 48-as függetlenségi pártkört küldöttség kereste fel, mely küldöttség állítólag a minisztereket is fel fogja keresni. Miután többen és több oldalról, így Gyergyóból is kérdést intéztek hozzánk a küldöttség iránt, ki kell jelentenünk, hogy legjobb tudomásunk szerint Csikvármegyéből ezideig küldöttség nem járt Budapesten, bárki főispánsága érdekében. Erről a gyergyóiakat is megnyugtathatjuk, ha netán aggályuk volna. Hogy Budapesten vagy máshol tartózkodó honfitársaink deputáltak e, hol, kinek érdekében és milyen eredménnyel, azt itthonról természetesen nem ellenőrizhetjük és azt nem tudhatjuk. Tény az, hogy a politikai válság óta itthon naponként más és más nevek kerülnek forgalomba, ami annyira jellemző az uralkodó tájékozatlanságra, hogy a forgalomba hozott nevek felemlítését is mellőzzük.

Pénzbőség.

A hadikölcsön aláírására rendelt időt nem azért hosszabbították meg két héttel, mintha az eddig elért eredmény nem volna kielégítő. Magunkért pirulni, a háboru nagy ügyéért aggódni kellene, ha ez volna az ok. De nem ez, hiszen a nyilvánosságra jutott, habár még nem összegezett adatokból is meg lehet állapítani, hogy a hatodik hadikölcsön eredménye aligha marad az ötödik hadikölcsöné mögött és szükségből talán ennyivel is meg lehetne elégedni.

Ez a szükség azonban nem forog fenn, sőt ellenkezőleg nagy pénzbőség észlelhető az országban. És ez az igazi oka a meghosszabbításnak. A nemzetnek még módjában áll igen jelentékeny pénzmennyiséget kölcsönözni a hadicélokra s ezt nem utasíthatják vissza közügyeink vezetői, mert az a pénzerő, amelyet a háboru kedvező befejezésére fordítunk, soha sem lehet igen nagy, tulságosan, fölöslegesen nagy.

A pénz is csatázik. Minden kölcsönkötvény egy-egy katona, a hadikölcsön összege pedig megfelel a hadsereg egészének. A haza védelmére, a győzelem kivívására nem annyi katonát mozgósítottunk, amennyi bizonyos szá-

mitás szerint elegendőnek látszhatott, hanem fegyverbe szólítottunk minden arra való embert. A hadikölcsönt se ugylatolgassuk, hogy vajjon fedezi e már az a hadsereg szükségleteit — hiszen ki tudná azt ma pontosan kiszámítani? — hanem az elsőrendű szükségleteinkből megvonható minden pénzünket adjuk oda hadikölcsönbe. Ha több gyűl össze a kelletténél, ha fölösleg marad majd végül, az nem baj, az éppen olyan örövendetes lesz, mintha minél több vitézünk tér vissza sértetlenül a csaták mezejéről. Ellenben mivel tehetnők jóvá mulasztásunkat, ha szűkkeblűség s az előrelátás hiánya miatt akár az emberből, akár a pénzből idő előtt kifogynánk?

Nem fölösleges az a pénz sem, ami a hadikölcsönből netán fölhasználatlan marad, mert erőnk megmutatásának erkölcsi hatása lesz az ellenségre. Ha tehát pénzbőség van az országban, az ne pazarlásban, ne rejtegetésben és ne takarékbetétekben mutatkozzék, hanem a hadikölcsön minél nagyszerűbb sikerében.

Erdély vasutpolitikája.

A kamarák országos értekezletén Rác Lajos dr., a marosvásárhelyi kamara titkára, tanulmányt terjesztett elő Erdély új életrekeléséről. Erre vonatkozóan több javaslatot terjesztett elő, a többi közt a közlekedés fejlesztéséről is. Az utóbbi téma azonban kinőtt az előadás keretéből, s Rác dr. ezt a kérdést különválasztva, igen lelkes tanulmányt írt, Bethlen István gróf titkos tanácsosnak ajánlva, amelyben az erdélyi embert jellemző tisztultabb hazaszeretettel sürgeti Erdély vasuti problémájának mielőbbi megoldását.

Nagy kérdés az, amit a tanulmány szövé tesz. Erdély sorsa, fejlődése az egész magyarországi érdekekben való megerősödése szorosan összefügg a közlekedés kérdésével és megdöbbenve olvassuk midőn Rác Lajos dr. erre nézve a következőket teszi szövé: „A makacsul elhanyagolt székelységben kiirthatatlanná keményült az a gondolat, hogy idegen érdekből kerülte el az erdélyi fővonal a székely megyéket és ehelyett cikk cakkos uton vezetett az apró oláh falvak kedvéért”. A tanulmány, amely egy jól vezetett és felszerelt körvasutól, valamint a Fekete tenger irányában vezetendő transzverzális vonattal reméli Erdély bekapcsolását a világforgalomba, a többi közt ezt tartalmazza:

Rác dr. mindenekelőtt azt állapítja meg, hogy egész Magyarországon Erdély vasuthálózata a leghézagosabb s aránylag ott van a legtöbb helyi érdekű (keskenyvágányu) vasut. Egy négyzetkilométerre jut Belgiumban 28 km. vasutvonal. Németországban 11,5, Angliában 7,7 km., Magyarországon 6,75 km., vagyis 14,8 négyszög kilométerre csak 1 km. vasut jut, ami Erdélyben odáig csökken, hogy Udvarhely megyében csak 79,4 négyszög kilométer dicsekedhetik egy kilométeres vasutvonalal. Erdély hálózata csak 11 százaléka az ország hálózatának, jöllehet ez országgrész 20 százaléka Magyarország területének. Erdély hálózatát önmagában vizsgálva, megállapítható, hogy Erdély középpontjához, Kolozsvárhoz gyéren és meg nem felelő módon van a vidéke hozzákötve.

A vasutak közt tulnyomó a helyi érdekű s ezek keletkezésénél is legutóbbára került sorra a Székelyföld érdeke. Az itt rekedt magyarság hiába követett el mindent, hogy kiszabaduljon a forgalomból kirekedt helyzetéből, nem bírta kiharcolni léte szükségleteit s a kivándorlás legijesztőbb aránya éppen ezekben az elhanyagolt megyékben ütközött ki. Ma is az a helyzet, hogy Erdélyben egyetlen helyen van néhány kilométernyi kettős sínparu vonal. A vonalak vezetése elhanyagolta Marosvásárhely, Csíkszereda, Sepsiszentgyörgy, Székelyudvarhely, Beszterce és Kézdivásárhely erősödését, másrészt fejlődésképtelen helyeket avatott elsőrendű vasuti pontokká. Nincs kielégítve az erdélyi hálózatnak a Kelettel való igénye. Pedig már Kossuth Lajos hangoztatta, hogy meg kell építeni azt a transzverzális utat, amely Ko-

lozsvárt a Fekete tengerrel összekötné. Ujabb merült fel a Bukovinához való kapcsolat szüksége, de mindebből még semmi sincs!

A szükségleteket — a milliányi székelység pusztulására mutatva, — számos ízben hangoztatták. Így a tölgyesi vasuti áttörést Romániához és a dornavatrai Bukovinához. Arra nézve, hogy Kelet felé minden idegen gazdasági politikai érdek ellenzése dacára is, meg kell teremteni Magyarország vasuti összeköttetését, igen egyszerű érve van a tanulmány. Rác dr. rámutat ugyanis, hogy míg nyugat felé 14, észak felé 8 összeköttetés van a külfölddel Magyarországnak, dél felé már csak négy vasuti kapcsolattal bírunk, kelet felé pedig csak egyetleneggyel: Vöröstoronynál. Nyilvánvaló, hogy keleti politikánk így nem lehet teljessé s nagyon kifejlődik a nyugati gazdasági érdekekhez való egyoldalú és így beteg kapcsolatunk, amely a politikai elhelyezkedés egyensúlyát is zavarja. Mindez kicsillan az előttünk fekvő tanulmányból, amely nyomatékkal mutat rá, hogy Erdély gazdasági nagyfejlesztéséhez a Fekete tenger, Konstanz és Odessza irányában vannak a lehetőségek. A nagybecsű tanulmány ára nincs feltüntetve.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Mire fordítja a királyi pár a koronázási ajándékot? Ófelsége az 50000 arany koronázási ajándékot a szegénysorsu hadirokkantak és hadiözvegyek javára, kert és házak építésére, a királyné pedig az 50000 arany koronázási ajándékot az oláh betörés által elpusztított erdélyi helységek újraépítésére szentelte.

— Személyi hir. Gyalóky Sándor főispán Budapestről hazaérkezett.

— Kitüntetés. A királyi Orel Dezső gyergyószentmiklósi polgármesternek az ellenséges megszállás idején tanúsított kiválóan bátor és önfeláldozó magatartásáért a Ferencz József-rend lovagkeresztjét a hadiékítménnyel adományozta. A legfelsőbb kitüntetést Orel polgármester azzal érdemelte ki, hogy az ellenség betörésekor helyén maradt és a polgárság és város vagyonát a lehetőségig megvédte. Közben az oláhok árulónak tartván, elhurcolták Romániába, már-már halálra ítélték, de végül is sok szenvedés és bántalmazás után elbocsájtották és sikerült ismét visszatérni a még mindig ellenséges megszállás alatt levő Gyergyószentmiklósról.

— Törvényhatósági közgyűlés. Csíkvármegye törvényhatósági bizottsága június hó 25-én közgyűlést tart.

— Konstantin király lemondása. A görög király lemondása a hét nevezetes külpolitikai eseménye. Mióta Szalonikiban partra tette a most is még álló harcra kényszerült csapatait az entente, nem szűnt meg a nála bevált eszközökkel, pénzzel, fondorkodással, erőszakkal, árulók teremtésével nyomni a görög népet és terrorizálni a királyt. Csodálatos bátorsággal és szívósággal állt ellen Konstantin király, amit a történelem fog még csak igazán méltathatni; nem hajlította bele az igaztalan háboruba semmiféle csábítás, nem félemlítette meg az entente gyalázatos orgyilkosainak töre sem, midőn még arra is vetemedtek, hogy nyaralóhelyének erdejét is felgyújtatták, hogy a lángok közt vesszen el. De az állandó nagy nyomást végre sem bírhatta ki, lemondott, nem magáért s nem is a koronájáért, hanem országáért, hogy polgárháboruba ne keverjék a megvitézetett pártok. Az ententenak kétségkívül sikere ez a játék, de mint már nem egy, ez is kétes sikere, mert amellet, hogy Görögország népet egészben nem hajthatják igába, a háboru javára az esetleg kényszerrel sorozott görög csapatoknak sem lehet befolyásuk, hiszen a hadsereg egy része még nyíltan is ellenáll s elég jellemző a magát Németországból vitetett hadosztály példája. De másrészt az entente-ban duló belső torzalkodásnak is egyik újabb példája az oroszországi felsülés mellett, amennyiben meglepetés volt az olaszok bevonulása Epiruszba s az entente bizonyára igyekszik fog mielőbb Venizeloszt a kormányra juttatni, hogy ez utját állja az olaszok alkalmi terjeszkedésének. Lehet azonban, hogy az entente Görögország hatalmába kerítését arra használja föl eszközül, hogy Sarrail hadseregének visszavonulását biztosíthassa a görög szárazföldön át; mert a szaloniki hadsereg helyzetének válságos volta, miután a buvár-

hajók miatt már élelmezését sem biztosíthatják, el nem titkolható.

— Ujabbelőleges kártérítési segélyek. Az Országos Hadsegélyző Bizottság 3177/917. O. H. B. szám alatt értesítette Gyalóky Sándor főispánt miszerint a nyugdíjas közalkalmazottak, illetőleg ezek özvegyei előzetes kártérítési segélyezés tárgyában azt az elvi álláspontot foglalja el, hogy nevezettek a segélyezés szempontjából a közalkalmazottakkal egyenlő elbírálásban részesíti, illetve részükre az évi nyugellátmány felét meg nem halandó előzetes segélyt állapít meg. Ez tehát azt jelenti, hogy a nyugdíjasok is részesülhetnek előzetes kártérítési segélyben, amennyiben az ellenséges betörés alatt nagy károkat szenvedtek és előzetes kártérítési segélyre, elsőrendű életszükségleti cikkek beszerzése végett, elkerülhetetlenül és feltétlenül szükségük van. A segély mértéke a nyugdíj feléig összegéig terjedhet. A segély iránti kérések, az évi nyugdíj és a bejelentett vagy már megállapított hadikár összegének a helyi előjárósággal vagy városi tanácssal történt hivatalos igazoltatása után, a vármegye főispánjához adandók be. Gyalóky Sándor főispán a tegnapi napon e célra 250,000 korona sürgős kiutalására kérte fel az Országos Hadsegélyző Bizottságot. A kiutalás, illetve a pénzösszeg megérkezése előreláthatólag 3—4 hetet vesz igénybe és így a nyugdíjasok július közepe körül juthatnak hozzá a segélyhez. Ugyancsak az Országos Hadsegélyző Bizottság értesítette Gyalóky Sándor főispánt, hogy a magyar kir. államvasutak tisztviselői és alkalmazottai az államvasutak útján, a postahivatalok tisztviselői és alkalmazottai, a szerződéses postamesterek és tényleges csendőrök a főispánok útján részesítendő kártérítési segélyben, a közös és honvéd tisztok és legénység pedig kártérítési segély iránti kérelmeikkel forduljanak a hadügy, illetve honvédelmi ministerhez. E rendelkezésekből látszik, hogy az előzetes kártérítési segélyekre minden hadikárosultnak, kinek a segélyre mulhatatlanul szüksége van, igénye van, csupán a halóságok mások és mások, melyek azokat megállapíthatják és kiutalják. A fentiekből kitűnik, hogy az előzetes kártérítési segélyek nagyrészt a főispán utalja ki. A birtokosok, kereskedők, iparosok és vegyes foglalkozásúak előzetes kártérítési segélyt a Koós Mihály ministeri tanácsos vezetése alatt álló, jelenleg Brassóban székelő Erdélyrészi Visszatelepítő Bizottság állapítja meg és utalja ki, a vármegye főispánja az ez iránti igazolt kéréseket csak továbbítja a bizottsághoz. Ebből következik, hogy érdekeltek mindennemű kiutalást vagy értesítést Brassóból, a bizottságtól közvetlenül kapnak, e kérések sürgetése tehát mellőzendő.

— A király ajándéka. A király Kercsó János gyergyószentmiklósi lakosnak, mint hét hadbavonult fiu atyjának, Gyalóky Sándor főispán előterjesztésére, magánpénztárából 500 korona pénzadományt, valamint emlékjeltül nevének kezdőbetűivel díszített ezüst órát ajándékozott. A derék székelynek fiai közül András hadnagy a 21-ik honvéd gyalogezrednél, sulyosan megsebesülve orosz fogsába került; Balázs népfelkelő a 82. gyalogezrednél; Venczel az egészségügyi csapatoknál szolgál; Mihály a 82. gyalogezreddel a harctérre vonult, hol 1914 év őszén eltűnt; János a 82. gyalogezred népfelkelője, megsebesült, Ferenc a 82. gyalogezred népfelkelője; Gyula a 33-ik gyalogezred fényszórá osztályánál megsebesült. A király ajándékait a kabinet iroda már megküldötte Gyalóky Sándor főispánnak. Az ajándéktárgyakat közelebből ünnepélyes formában Orel Dezső gyergyószentmiklósi polgármester fogja kitüntetettnek átadni.

— Megváltozott vasuti menetrend. Tizenötödiktől kezdve a 8067. sz. személyvonat Brassóból Csíkszeredára, illetve Madéfalvára délelőtt 10 óra 10 perckor indul és fél négykor érkezik Csíkszeredára.

— **A bíróság köréből.** Az igazságügy-miniszter dr. Pátyantyus Ábrahám János csikszeredai kir. alügyészt a marosvásárhelyi ügyészséghez és dr. Bárány Béla técsői járásbírói jegyzőt a csikszeredai törvényszékhez helyezte át, dr. Szarvas János tollnokot pedig a csikszeredai törvényszékhez jegyzővé nevezte ki.

— **A kolozsvári egyetem új tanára.** A király dr. Bochkor Mihály pozsonyi Erzsébet tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanárt, a kolozsvári Ferenc József tudomány-egyetemen üresedésben levő jogtörténelmi tanszékre a törvényszertői illetményekkel nyilvános rendes tanárrá kinevezte.

— **A Vármegyei Gazdasági Egyesület igazgató választmánya** folyó évi június 23-án délelőtt 10 órakor az egyesületi irodában Fejér Sándor elnöklése alatt ülést tart.

— **A király katonái között.** Ő Felsége legutóbbi látogatása alkalmával a vármegyei ház kertjében felállított díszszázadok tisztjei közül, többek között megszólította Benda Jenő századost. A király kérdésére közölte a százados, hogy 22 hónapja egy huzamban a harctéren van. Zsengeller József hadnagy kijelentette Ő felségének, hogy január óta hadnagy. Szabados László zászlóstól azt kérdezte a király, hol kapta az arany vitézségi érmet. Mindenkinek juttatott egy-egy elismerő és dicsérő szót. A királynak különösen lekötötte érdeklődését egy 40 éves magyar népfelkelő, kivel a következő párbeszéd folyt le.

— Hány éves — kérdé a király.

— Negyven.

— Hány gyermeke van?

— Négy, Felség, — felelé a népfelkelő. Egyik fiam fogságba esett, a másik velem együtt szolgál az ezredben.

— Irt-e már levelet a fogságból a fia? — kérdé a mindjobban érdeklődő király.

— Igen — válaszolt a népfelkelő.

— Hogy folyik a dolga, — kérdé ismét a király.

— Hála Istennek, elég jól.

— Igen örülök, hogy idősebb ember létére jó példát ad a fiataloknak. Nagyon szép magától, fejezé be a párbeszédet a király, miközben kezét a boldog miskolci népfelkelő vállára tette.

— **A tűzkárok felvétele.** Az Erdélyrészi Visszatelepítő Bizottság elrendelte Csikvármegye területére az ellenséges megszállás ideje alatt szenvedett tűzkárok szakértői felvételét. E célból a kászonalcsiki és felcsiki járásokba kiküldötte Zayzon Géza brassói kulturfőmérnököt, ki vármegyénk viszonyait alaposan ismeri és aki hosszú idő óta vármegyénkben igen sok fontos lecsapolást, vizszabályozást stb. végzett. A gyergyószentmiklósi, gyergyótölgyesi és szépvízi járásokba a bizottság Tolnay Ödön marosvásárhelyi főmérnököt küldötte ki. Mindkét kiküldött munkáját már megkezdte, sőt Zayzon főmérnök a legközelebbi napokban már be is fejezi. Az általuk tett javaslatok alapján a bizottság a tűzáróulatknak megadja és kifizeti azt a segítyt, melyre szükségük van, hogy házaikat és gazdasági épületeiket mihamarabb felépíthessék. Sajnos, Csikszeredában a tűzkárok felvétele egyelőre elmarad, mert az építkezéseket meg kell előznie a város új szabályozásának, ami iránt egyébként a szükséges lépések megtétek.

— **Versenyárgyalási hirdetés.** A csikszeredai államépítészeti hivatal a brassó—csikszereda—maroshévízi állami közút 110—111

km. szakaszán levő 119 számú áteress újból építésének biztosítása céljából versenyárgyalást hirdet. Ajánlatok július 9-ig adandók be nevezett hivatalhoz, hol részletek is megtudhatók.

— **Hadikölcsonjegyések.** Az ellenségtől sokat szenvedett Csikvármegye hazafias székely lakossága fokozódó lelkesedéssel veszi ki részét a VI. magyar nemzeti hadikölcsonból. A vármegye minden részéből igen kedvező hírek érkeznek. Az eddig elért eredmény több millióra rug. A Csikszeredai Takarékpénztárnál a jegyzések összege a tegnapi napon 472,500 koronát tett ki. Balogh Géza, az intézet rendkívül tevékeny és nagy képzettségű igazgatója, a legmesszebb menő előnyöket nyújtja a feleknek és igazán a legnagyobb elismerésre méltó lelkesedéssel és ambícióval ösztönzi a közönséget a jegyzésre.

— **Halálozás.** Jeney László kassai kir. ítélőtáblai bíró Budapesten több hónapi betegség után elhunyt. Jeney László hosszabb ideig volt a csikszeredai kir. ügyészség vezető ügyésze és társadalmunknak közbecsülésben álló kedvelt alakja. Betegsége miatt csak nemrégiben kérte áthelyezését Debrecenből, hol főügyész helyettes volt, a kassai táblához, de új állását valószínűleg már el sem foglalhatta. Állapotán már a budapesti orvosok sem segíthettek. Temetése Budapesten ment végbe.

— **A katonatisztek fizetésrendezését** — mint a hadviselés érdekeinek egyik legfontosabb és legelsőbbárgu kérdését — teszi szóvá a Külügy-Hadügy ma megjelent számának vezető cikke. Katonatisztjeink anyagi megélhetése forog kockán; nemzeti kötelesség tehát — írja Szilágyi Lajos dr. országgyűlési képviselő fenti cikkében — hogy a nemzet hőseivel szemben az új kormány honvédelmi minisztere a tisztikar anyagi jólétének biztosításával kötelességét teljesítse. Az egész haderő tisztikara összességének hangja szól Szilágyi Lajos dr. cikkéből, amely illetékes helyen bizonyára megszívlelést talál. Irtak még a gazdag tartalmu lapba: Gellért Oszkár az olasz és a flandriai csatákról, Szana Sándor dr. Pan-Amerikáról, Hangay Sándor főhadnagy repülő-tiszti élményeiről, apró történeteket irtak: Lehrer Andor hadnagy, Gellért György zászlós és Gschweg Gusztáv hadapródjelölt őrmester, közli a Külügy-Hadügy az utolsó 50 év minisztereit, a honvédelmi miniszterium elhelyezését, a Károly csapatkeresztre vonatkozó új rendeletet, kitűnően tájékoztató híreit, a Rendeleti Közlönyök tartalmát tanácsadó rovatát stb., stb. Előfizetési ára negyedre 6 korona, kiadóhivatala Budapest, Üllői-ut 11—13. szám alatt van.

— **A tizedik Isonzó csata** a magyarság erejének újabb fényes próbája volt a Karsztok sziklapoklában, amelynek szomorú gyászáról, fájdalmas dicsőségéről most jelent meg második kiadásban Szabó István könyve: A Doberdó. Annakidején részletesen ismertettük a háborús irodalomnak azt a jelentékeny termékét, és hogy irodalmi sikerét most ez a könyvsiker is kíséri, szívesen ajánljuk újra olvasóink figyelmébe. A háboru után egyik legmeghatóbb, mert legközvetlenebb emléke lesz a magyar honvédek doberdói szenvedéseinek. 4 koronáért minden könyvkereskedésben kapható.

— **Százezzer hadiárva.** A legújabb megállapítás szerint már közel 100,000-hoz jár a hadiárvaik száma Magyarországon; körülbelül 98,000. Ha azonban azokat a gyermekeket is hozzászámítjuk, akiknek apjáról még nincs

hivatalosan megállapítva, hogy elesett-e vagy fogságba került, s hozzászámítjuk a legújabbban elesett hősök árváit, akik a kimutatásban még nem szerepelnek, akkor számuk már túl van a 100,000-en. Valóban súlyos feladat az államra és a társadalom irgalmasságára egyaránt. Vigasztaló, hogy e szegény árváknak 97 százaléka családi nevelésben maradhatott, többnyire anyjuknál s így sorsuk kevésbé szánalomra méltó. Feltűnő pedig, hogy a folyton hangzó buzdítás mellett is elenyésző csak az örökbefogadottak száma. Pedig vannak elegenden, akik megtehetnék s a maguk életét is nemcsak megnevelhetnék, hanem meg is széppíthetnék ezzel a jó tettel.

— **Pályázat az államvasutakhoz.** A m. kir. államvasutak a háboru tartama alatt a kereskedelemügyi miniszter engedélyével — forgalmi díjok növendékül 18 ik életévüket még be nem töltött, érettségi vizsgát tett ifjakat is alkalmaznak. Ily ifjak folyamodványukat — születési és érettségi bizonyítvánnyal felszerelve — a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál (Budapest, VI. Andrássy-ut 73) adhatják be. Az alkalmasnak talált folyamodókat 18-ik életévük betöltéséig, illetőleg a vasuti szakvizsgák letételéig, kizárólag tanulás és kiképzés céljából fogják foglalkoztatni és lehetőleg eddigi lakhelyükön levő állomásokra fogják azonnal beosztani, hogy továbbra is szülői ellátás alatt maradhassanak. A növendékek 18-ik életévük betöltésével rendszeres vasuti alkalmazottakká, forgalmi díjokokká válnak. Budapest, 1917. évi június hó 8. A magyar királyi államvasutak igazgatósága.

Mindenki teljesítse kötelességét és jegyezzen a hadikölcsonre.

Kitűnő minőségű küküllőmenti

ASZTALI BOR

bármily mennyiségben, a legolcsóbb áron beszerezhető

Jakab Ödön vendéglősnél
Csikszeredában.

Egy kerékgyártó-segédet

keresek, ki önállóan tud dolgozni. Ajánlatok Özv. Ferenc Dénesné, Pálfalva (Csikmegye) címre küldendők.

1-2

Eladó Csikszeredában a Főtéren, a város legforgalmasabb helyén Suftán Gergely örökősei tulajdonát képező

KŐHÁZ

mely áll három üzlethelyiségből és egy családnak való lakhelyiségből. — Értekezni lehet Özv. Kiss Károlynéval, Nagyvárad, Kőrös-utca 21. szám.

Eladó egy gőzeséplógép id. Peter Györgynél Pálfalván, (Csikmegye).

